

กฎหมายในชีวิตประจำวัน : การกู้ยืม

Law in daily life: borrowing

เพิ่มศักดิ์ เชื้อชาติ

อาจารย์ประจำ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

บทคัดย่อ

กฎหมายเกี่ยวกับการกู้ยืม มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะประชาชนคนยากคนจนที่เป็นผู้กู้ยืม จะต้องรู้และเข้าใจ การกู้ยืมเงินของคนอื่นมาใช้ เป็นการนำเงินของคนอื่นมาเพื่อสร้างโอกาสของคุณ โดยสัญญาว่าจะชดใช้เงินคืนให้จากรายได้ในอนาคต และยอมจ่ายค่าเสียหายโอกาสของเจ้าของเงินตามอัตราที่ตกลงกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่ยืมมา ระยะเวลา และความเสี่ยงที่เกิดขึ้น การกู้ยืมเงินต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือสัญญากู้ยืม และการใช้เงินคืน

Abstract

Law on loan, It is important for people's daily lives especially the poor people who are borrowers must know and understand. Borrow money from others, It is bringing the money of others to your opportunity. It promises to compensate for future revenue. And pay the opportunity of the owner of the money at the agreed rate. It depends on the amount borrowed, the duration and the risks. The loan must be evidenced as loan agreement and reimbursement.

บทนำ

เมื่อท่านกู้ยืมเงินของคนอื่นมาใช้ไม่ว่าเพราะเหตุใด มันคือการนำเงินของคนอื่นมาเพื่อสร้างโอกาสของคุณเอง เช่นซื้อเครื่องเสียงชิ้นใหม่เป็นต้น โดยคุณสัญญาว่าจะชดใช้เงินคืนให้จากรายได้ในอนาคตของคุณ และคุณยอมจ่ายค่าเสียหายโอกาสของเจ้าของเงินตามอัตราที่ตกลงกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่คุณยืมมา ระยะเวลา และความเสี่ยงที่เกิดขึ้น และนั่นคือที่มาของคำว่าดอกเบี้ย หากอัตราดอกเบี้ยคงที่ก็แปลว่าไม่ว่าอัตราดอกเบี้ยในตลาดจะผันแปรไปอย่างไร อัตราก็ไม่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดระยะเวลาของการกู้เงินก้อนนั้น

การกู้ยืม

1. การกู้ยืมกับการยืม (นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธิ์, 2558 : 165) แตกต่างกันอย่างไร

การกู้ยืม หมายถึง การกู้ยืมเงิน

การยืม หมายถึง การยืมทรัพย์สินอย่างอื่น เรียกว่าการยืมแต่ไม่ใช่กู้ยืม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 650 (จัด เศรษฐบุตร, 2560 : 104) กล่าวว่า วรรว่า อันว่ายืมใช้สินเปลืองนั้น คือสัญญาซึ่งผู้ให้ยืมโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินชนิดใช้ไปสินเปลืองนั้น เป็นปริมาณที่กำหนดให้ไปแก่ผู้ยืมและผู้ยืมตกลงว่าจะคืนทรัพย์สิน เป็นประเภทชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สินซึ่งได้ยืมนั้น สัญญานี้ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อ ส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม

ตัวอย่างสัญญากู้ยืมเงิน

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี อยู่.....

ตอก/ชอย.....ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ขอทำหนังสือฉบับนี้ไว้ให้แก่ นาย/นาง/นางสาว ข้าพเจ้าได้กู้เงินผู้ให้กู้ไปเป็นเงิน.....บาท (.....) และได้รับเงินจำนวนนี้ไปเรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่วันที่ลงสัญญาฉบับนี้ โดยข้าพเจ้ายินยอมชำระดอกเบี้ยให้แก่ผู้กู้ร้อยละ 15 ต่อปี (ร้อยละห้าสิบหรือครึ่งหนึ่งบาทต่อเดือน)

ข้าพเจ้าสัญญาว่าจะชำระเงินต้นคืนแก่ผู้ให้กู้ให้เสร็จสิ้นไปภายในวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... ส่วนดอกเบี้ยนั้น ข้าพเจ้าจะชำระให้แก่ผู้กู้ภายในวันที่.....ของทุกๆ เดือน จนกว่าจะชำระเงินต้นเสร็จสิ้นไป

หากข้าพเจ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ข้างต้น ข้าพเจ้ายินยอมให้ผู้กู้บอกเลิกสัญญา และเรียกเงินต้น และดอกเบี้ยที่ค้างชำระคืนได้ทันที

ลงชื่อ.....ผู้กู้

ลงชื่อ.....ผู้ให้กู้

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

(ที่มา : www.thethailaw.com/law14/lawpdf/law25512560/34.doc)

2. หลักฐานการกู้ยืม (สุพิศ ปราณิตพลกรัง, 2559 : 147)

การกู้ยืมเงินต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือเสมอหรือไม่ ตามกฎหมายก่อนนี้ ความเดิมในมาตรา 653 วรรคหนึ่ง กล่าวไว้ว่า การกู้ยืมเงินเกินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

ความเดิมในมาตรา 653 เดิม ถูกยกเลิกโดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2548) และให้ใช้ความใหม่แทนดังนี้

มาตรา 653 ใหม่ กล่าวไว้ว่า การกู้ยืมเงินเกินกว่าสองพันบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐาน แห่งการกู้ยืมเป็นสำคัญจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่

หลักฐานแห่งการกู้ยืมต้องมีถ้อยคำหรือใจความให้เห็นว่ามีการกู้ยืมกัน ถ้าหากการกู้ยืมกันเกินกว่าสองพันบาทขึ้นไปโดยไม่มีเอกสารต่อกันภายหลังมีหลักฐานที่ผู้ยืมมีจดหมายรับรองหนี้้นั้น ถือว่าไม่มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ ผู้กู้ยืมต้องรับผิดชอบ ถ้าหนังสือหลักฐานการกู้ยืม ผู้ให้กู้จะสามารถฟ้องร้องเรียกเงินได้โดยนำผู้เขียนและผู้เซ็นชื่อเป็นพยานในสัญญากู้ยืมมาสืบได้

บันทึกประจำวันของเจ้าพนักงานสอบสวนใช้เป็นหลักฐานกู้ยืมเงินได้ โดยใช้บันทึกประจำวันของพนักงานสอบสวนที่มีข้อความชัดเจนว่าจำเลยรับรองว่าได้กู้ยืมเงินของโจทก์ไปจำนวนเท่าไรเท่าไรจริง และจำเลยได้ลงลายมือชื่อไว้ท้ายบันทึกนั้นด้วย แม้จะเป็นเรื่องพนักงานสอบสวนเรียกไต่ถามในทางอาญาก็ตาม ก็ใช้บันทึกนั้นเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมได้

3. การใช้เงินกู้ยืมคืน (พจน ปุષปาคม, 2521 : 75)

การใช้เงินกู้ยืมเกินสองพันบาทคืนให้แก่ผู้ให้กู้ในมาตรา 653 วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ว่า

ในการกู้ยืมเงินมีหลักฐานเป็นหนังสือนั้นท่านจะนำสืบการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อผู้ให้ยืมมาแสดงหรือเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้เวนคืนแล้วหรือได้แทงเพิกถอนลงในเอกสารนั้นแล้ว

มาตรา 654 ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้นก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี

อย่าลืมว่าการใช้เงินคั้นนั้น ผู้กู้หรือถูกเป็นจำเลยจะสืบพยานบุคคลว่าได้ชำระต้นเงินกู้แล้ว แต่โจทก์ก็ไม่คืนสัญญาเงินกู้ให้ยอมไม่ได้ เมื่อจำเลยไม่มีหลักฐานการใช้เงินต้นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ มาแสดงต่อศาล จำเลยก็ต้องแพ้คดี

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้บันทึกการที่ผู้ให้กู้รับเงินจากผู้กู้ไว้ เช่น เช็ค จำเลยถึงกำหนดไม่มีเงิน จำเลยได้นำเงินตามเช็คไปมอบให้พนักงานสอบสวนได้บันทึกและให้โจทก์เซ็นรับเงินนั้นไว้ในบันทึกแล้วจำเลยยอมนำสืบอ้างบันทึกซึ่งมีรายชื่อโจทก์ผู้กู้ว่า ได้มีการใช้เงินถือว่าใช้ได้

ลายพิมพ์นิ้วมือที่ใช้เป็นพยานหลักฐาน ถ้าโจทก์พิมพ์ลายนิ้วมือแต่ไม่มีพยานลงลายมือชื่อรับรองสองคน ถือว่าใช้ไม่ได้ เท่ากับโจทก์มิได้ลงลายมือชื่อในหลักฐานการใช้เงิน จำเลยจึงใช้เป็นหลักฐานไม่ได้ ว่าโจทก์ก็ได้รับชำระหนี้ตามที่ปรากฏในเอกสารนั้น

ถ้าการลงลายพิมพ์นิ้วมือได้ตราประทับหรือเครื่องหมายอื่นท่านเองเช่นว่านั้น ซึ่งทำลงในเอกสารที่ทำต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่ต้องมีพยานสองคนถือว่าใช้ได้ เพราะทำต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่

ในหนังสือสัญญากู้ยืมที่ระบุไว้ให้คิดดอกเบี้ยกันตามกฎหมาย คิดดอกเบี้ยกันได้เพียงร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี และโจทก์ให้ผู้กู้เปลี่ยนแปลงข้อความในหนังสือสัญญาเป็นว่าได้ตกลงในอัตราร้อยละสิบห้าต่อปีไม่ได้

การชำระดอกเบี้ยไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 วรรคสอง จึงนำพยานบุคคลสืบว่าได้ชำระดอกเบี้ยแล้วได้ (สุปิน พูนพัฒน์, 2532 : 122)

ถ้าไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยกันไว้ให้ผู้กู้จะเรียกดอกเบี้ยได้ในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี

ในกรณีไม่มีกำหนดเวลาชำระหนี้ เจ้าหนี้จะเรียกให้ชำระหนี้เมื่อใดก็ได้ แต่เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ชำระหนี้ให้ชำระหนี้ที่ยืมไปได้ก็ต่อเมื่อได้บอกกล่าวทวงถามไปยังลูกหนี้ก่อน

ส่วนหนี้ที่มีกำหนดเวลาชำระหนี้ เจ้าหนี้จะฟ้องขอให้ชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดชำระไม่ได้

การรับเอาทรัพย์สินอื่นแทนเงินกู้ อย่างเช่นการชำระหนี้เงินกู้ด้วยการโอนที่ดินให้เจ้าหนี้เป็นการชำระหนี้เป็นอย่างอื่นซึ่งมิใช่การชำระหนี้ด้วยเงิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 321 แม้มีได้มีหลักฐานการชำระหนี้เป็นหนังสือตามมาตรา 653 ศาลก็รับฟังพยานบุคคลที่นำมาสืบในเรื่อง การชำระหนี้ไม่ได้ เมื่อโอนที่ดินชำระหนี้เงินกู้แล้วหนี้ก็ระงับไป

การตกลงกันด้วยวาจาขณะทำหนังสือสัญญากู้ยืมว่าผู้ให้กู้ยอมให้ผู้กู้ชำระหนี้ด้วยข้าวเปลือก 3 เกวียนก็ได้ ต่อมาจำเลยได้มอบข้าวเปลือกให้โจทก์ แล้วหนี้จะระงับ จำเลยนำพยานบุคคลมาสืบตามที่ให้การนี้ได้ ไม่เป็นการสืบเปลี่ยนแปลงเอกสาร เพราะเป็นการสืบถึงการชำระหนี้เพื่อให้หนี้ระงับไปไม่ต้องห้าม

การชำระหนี้ด้วยเช็คนั้นไม่จำเป็นต้องมีใบรับเงินของเจ้าหนี้ อย่างเช่น ลูกหนี้ยืมเงินโดยออกเช็คลงวันที่ล่วงหน้าให้เจ้าหนี้ไว้ และทำหนังสือให้ไว้ด้วยว่า ได้ยืมเงินและออกเช็คให้ไว้ หากไม่ใช้เงินตามกำหนดให้เจ้าหนี้ฟ้องต่อศาลได้ แทนสัญญากู้ได้ดังนี้ เมื่อธนาคารปฏิเสธการใช้เงินตามเช็ค เจ้าหนี้ทวงถามตามเอกสารนั้นหรือตามเช็คก็ได้ ลูกหนี้ชำระเงินแก่เจ้าหนี้ตามเช็คแล้ว หนี้ระงับโดยไม่ต้องมีใบรับเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 เมื่อหนี้ระงับแล้ว เจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้เอกสารนั้นไม่ได้

ค่าฤชาธรรมเนียมในสัญญาค่าส่งมอบ และค่าขนส่งเงินยืมย่อมตกแก่ผู้ยืมเป็นผู้เสียตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 651

อายุความในการฟ้องเรียกเงินกู้ยืม ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ต้องถือว่ามิกำหนดอายุความ 10 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164

สัญญาที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ผู้ให้กู้รอกจำนวนเงินเกินจำนวนที่ตกลงกันไว้ในแบบพิมพ์สัญญาเงินกู้ที่ผู้กู้ลงลายมือชื่อไว้ เช่น จำเลยกู้เงินโจทก์ 3,000 บาท และพิมพ์ชื่อในแบบพิมพ์สัญญาที่โจทก์นำมาฟ้องจึงเป็นเอกสารปลอม ใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้

สัญญาที่ส่งอ้างต่อศาลไม่ได้ขีดฆ่าอากรแสตมป์จะเป็นพยานหลักฐานในคดีไม่ได้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 118 เป็นผลให้คดี โจทก์ไม่มีหลักฐานที่จะฟังว่าจำเลยกู้ยืมเงินโจทก์ดังฟ้อง

บทสรุป

สรุปได้ว่า กฎหมายเกี่ยวกับการกู้ยืม มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะประชาชนคนยากคนจนที่เป็นผู้กู้ยืม จะต้องรู้และเข้าใจ หวังว่าเท่าที่เขียนมานี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่คิดการหรือทำการในเรื่องนี้ กฎหมายเกี่ยวกับการกู้ยืม มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะประชาชนคนยากคนจนที่เป็นผู้กู้ยืม จะต้องรู้และเข้าใจ การกู้ยืมเงินของคนอื่นมาใช้ เป็นการนำเงินของคนอื่นมาเพื่อสร้างโอกาสของคุณ โดยสัญญาว่าจะคืนเงินคืนให้จากรายได้ในอนาคต และยอมจ่ายค่าเสียโอกาสของเจ้าของเงินตามอัตราที่ตกลงกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่ยืมมา ระยะเวลา และความเสี่ยงที่เกิดขึ้น การกู้ยืมเงินต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือสัญญากู้ยืม และการใช้เงินคืน

เอกสารอ้างอิง

จิต เศษรูปตร. ความรู้เบื้องต้นแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยการยืม ฝากทรัพย์. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, 2560.

พจน์ ปุષปาคม. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยการยืม กู้ยืม ฝากทรัพย์. กรุงเทพมหานคร : แสงสุทธิการพิมพ์, 2521.

นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ. กฎหมายเอกเทศสัญญา ลักษณะยืม-ฝากทรัพย์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558.

สุปัน พูนพัฒน์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยการยืม กู้ยืม ฝากทรัพย์ เก็บของในคลังสินค้า ประนีประนอมยอมความ การพนันและขันต่อ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : แสงสุทธิการพิมพ์, 2532.

สุพิศ ประณีตพลกรัง. เกล็ดคดีกู้ยืมเงิน. กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม, 2559.

หนังสือสัญญากู้ยืม. www.thethailaw.com/law14/lawpdf/law25512560/34.doc. (15 มกราคม 2561).